

บทที่ ๔

บทบาทของสหประชาชาติคือปัญหา กัมพูชา

ปัญหา กัมพูชา ได้เกิดขึ้นเมื่อ เวียดนามในโขงกำลังประมาณสองแสนคนรุกรานละเมิดอธิปไตยของ กัมพูชา เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ซึ่งเป็นการขัดคอกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎบัตรสหประชาชาติ เวียดนามได้ร่วมกับแนวร่วมประชาชาติเพื่อ กัมพูชา (The National United Front for Salvation of Kampuchea) ภายใต้การนำของ เอง สัมริน ซึ่งเวียดนามได้มีส่วนในการจัดตั้งขึ้น และสามารถเข้ายึดกรุงพนมเปญได้ในเดือนมกราคม ปีต่อมา และเวียดนามยังคงกองกำลังของตนไว้ใน กัมพูชา ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน มาจนกระทั่งปัจจุบัน *

จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดในภูมิภาคอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน นอกจากนั้นปัญหา กัมพูชา ได้นำเอาความขัดแย้งระหว่าง ๒ ประเทศมหาอำนาจคือโซเวียตและจีน เข้ามาเผชิญหน้าในภูมิภาค อันจะเห็นได้จากกรณีที่ยุทธศาสตร์สั่งสอนเวียดนามทางชายแดนก้านเหนือ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้โซเวียตได้เพิ่มความช่วยเหลือทางทหารแก่เวียดนามขึ้นอย่างมาก เนื่องจากเป็นประเทศคู่สัญญามิตรภาพและความร่วมมือกับเวียดนาม และมีพันธะที่จะให้ความช่วยเหลือเวียดนามหากถูกรุกรานด้วยกำลังจากต่างประเทศ ^๒ สถานการณ์มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศกว้างขวางออกไป จึงได้มีการนำเสนอปัญหานี้ให้สหประชาชาติพิจารณาเพื่อหาทางยุติต่อไป

* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันเอเชียศึกษา, โครงการอินโดจีนศึกษา, ไทยกับปัญหา กัมพูชา, (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๑.

^๒ เมธา พร้อมเทพ, ขบวนการเวียดนาม-กัมพูชา, หน้า ๑๗๖.

องค์กรของสหประชาชาติได้เข้ามามีบทบาทในกรณีปัญหาแกมบูซา คือคณะมนตรีความมั่นคง และสมัชชาสหประชาชาติ ส่วนเลขาธิการก็มีบทบาทในทางการทูตและการเมือง เพื่อให้ประเทศสมาชิกทั้งหลายของสหประชาชาติปฏิบัติตามมติต่าง ๆ ขององค์กรทั้งสองดังกล่าว ซึ่งจะก่อให้เกิดบทบาทขององค์กรทั้งสองและ เลขาธิการสหประชาชาติเป็นลำดับดังต่อไปนี้

๑. คณะมนตรีความมั่นคง

คณะมนตรีได้เริ่มบทบาทในปัญหานี้ ๒ ครั้ง โดยครั้งแรกเมื่อรัฐบาลแกมบูซา ประชาธิปไตย โดยนายเอียง ซารี รองนายกรัฐมนตรีได้ส่งโทรเลขเมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ประท้วงมายังคณะมนตรีฯ โดยแจ้งว่า

เวียดนามกำลังทำสงครามรุกรานและขอร้องให้มีการประชุมคณะมนตรีความมั่นคงโดยเร็ว เพื่อประณามการรุกรานของเวียดนามและดำเนินมาตรการที่จำเป็น เพื่อประกันว่า เวียดนามจะคงยุติการรุกรานและเคารพอธิปไตย เอกราช และบูรณาภาพแห่งดินแดนของแกมบูซาประชาธิปไตย^๓

ประธานคณะมนตรีความมั่นคงคือจาเมกา (ในขณะนั้น) ได้จัดให้มีการปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) เพื่อพิจารณาว่าคณะมนตรีความมั่นคงควรดำเนินการเช่นไร^๔ ซึ่งในการหารือดังกล่าวนี้เป็นขั้นตอนที่สมาชิกคณะมนตรีฯ จะมาพบปะหารือและเตรียมการก่อนที่จะพิจารณาถึงปัญหานี้ (และโดยที่ขั้นตอนดังกล่าวต้องใช้เวลาดังกล่าวไว้แล้วในบทก่อน)

ภายหลังจากการหารือ คณะมนตรีฯ ได้เปิดประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) และได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางจากผู้แทนประเทศต่าง ๆ ๓๓ ประเทศ ประชุมทั้งหมด ๕ วาระ ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๕ มกราคม ในที่ประชุมได้มีการเสนอร่างข้อมติ ๒ ร่างด้วยกัน คือ

^๓ Security Council Document : 3/13003

^๔ UN Chronicle 5 (May, 1981) : 39

ฉบับแรก^๕ เป็นร่างของขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ๘ ประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกคณะมนตรีฯ อันประกอบด้วย บังกลาเทศ กานอง จาเมกา คูเวต ไนจีเรีย แซมเบีย และโบลิเวีย มีสาระสำคัญ คือ

- ย้ำถึงหลักการแห่งการรักษาสันติภาพ บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกราชทางการเมืองของรัฐทุกรัฐ

- เรียกร้องให้กองกำลังต่างชาติทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์กัมพูชาหยุดยิงโดยทันที ยุติความเป็นศัตรูและถอนทหารต่างชาติออกจากกัมพูชา

ขอให้เลขาธิการสหประชาชาติรายงานความคืบหน้าในการอนุวัติตามข้อมตินี้ภายใน ๒ สัปดาห์ และให้เรื่องนี้อยู่ภายในการพิจารณาของคณะมนตรีฯ ต่อไป

ฉบับที่ ๒^๖ เป็นร่างข้อมติของจีน มีความรุนแรงกว่าฉบับแรก กล่าวคือ มีการเรียกร้องให้มีการประณามการรุกรานของเวียตนามด้วย

อย่างไรก็ดี ในที่สุดได้มีการลงคะแนนเสียงในร่างข้อมติฉบับแรกของกลุ่มไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ส่วนข้อมติของจีนนั้นไม่ได้เสนอให้มีการลงคะแนนเสียง ปรากฏผลในการลงคะแนนว่าร่างข้อมติดังกล่าวได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบ ๑๓ เสียง คือ จีน ฝรั่งเศส นอร์เวย์ โปรตุเกส อังกฤษ สหรัฐฯ และประเทศผู้ร่วมอุปถัมภ์อีก ๗ ประเทศข้างต้น ส่วนโซเวียตและเชโกสโลวาเกียคัดค้าน การคัดค้านของโซเวียตซึ่งเป็นมหาอำนาจเท่ากับเป็นการใช้สิทธิยับยั้ง ดังนั้นร่างข้อมติก็น่าจะจริงเป็นอันตกไป

การพิจารณาครั้งที่สองของคณะมนตรีฯ มีขึ้นเมื่อจีนทำสงครามขนาดจำกัดกับเวียดนามในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ขณะที่เกิดความตึงเครียดในภูมิภาคจากภาวะสงครามจีน - เวียดนาม และเริ่มเกิดบรรยากาศแห่งความขัดแย้งระหว่างจีนกับโซเวียต โดยแต่ละฝ่ายต่างมีหนังสือประท้วงมายังคณะมนตรีความมั่นคง สหรัฐฯ นอร์เวย์ โปรตุเกส และ

^๕ UN Chronicle 1 (January, 1979) : 6

^๖ สมพงษ์ ชูมาก, ความพยายามของนานาประเทศในการแก้ไขวิกฤตการณ์กัมพูชา, หน้า ๓๔.

อังกฤษ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ถึงประธานคณะมนตรีฯ (คูเวตในขณะนั้น) ขอให้เรียกประชุมคณะมนตรีฯ โดยด่วน เพื่อพิจารณาสถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ^{๑)}

คณะมนตรีความมั่นคงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาสถานการณ์ดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) โดยมีผู้เข้าร่วมอภิปรายกว่า ๓๐ ประเทศ หลังจากการอภิปรายได้เสร็จสิ้นลงเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ก็ยังไม่มีผลการออกข้อมติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะคูเวตครบวาระการเป็นประธานคณะมนตรีฯ ในเดือนกุมภาพันธ์ จึงได้มีการเลื่อนการพิจารณาออกไปก่อน

ในห้วงเวลาดังกล่าว กลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการหารือกันเอง และหารือกับฝ่ายต่าง ๆ ในที่สุดได้จัดทำร่างข้อมติเสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหากัมพูชาโดยมีสาระดังนี้^{๒)}

- เรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องของยุติความเป็นศัตรูโดยเร็ว และถอนกองกำลังต่างชาติออกจากกัมพูชา
- ยุติการกระทำต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การขยายขอบเขตความขัดแย้ง
- เรียกร้องให้เคารพอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกราชระหว่างกัน
- นิหิตที่เลขาธิการสหประชาชาติจะไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติโดยสันติวิธี

ภายหลังจากที่ได้มีการหารือเป็นการภายในแล้ว ในวันที่ ๑๖ มีนาคม คณะมนตรีความมั่นคงได้ประชุมพิจารณาร่างข้อมติดังกล่าวของอาเซียน ผลการลงคะแนนเสียงปรากฏว่าได้รับคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๓ ประเทศ คือ บังกลาเทศ โบลิเวีย จีน ฝรั่งเศส คาบอง จาเมกา คูเวต ไนจีเรีย นอร์เวย์ โปรตุเกส อังกฤษ สหรัฐฯ และแกมเบีย แต่ก็ยังมีเสียงคัดค้านจาก ๒ ประเทศ คือ เซโกสโลวะเกีย และโซเวียต ซึ่งหมายถึงร่างข้อมติดังกล่าวได้รับการใช้สิทธิยับยั้งจากโซเวียตอีกครั้งหนึ่ง จึงไม่ได้ผ่านการรับรองของที่ประชุม

^{๑)} Security Council Document : 3/13111

^{๒)} Security Council Document : 3/13126

สรุปได้ว่าคณะมนตรีความมั่นคงไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหากัมพูชา เนื่องจากเพราะมีการใช้สิทธิยับยั้งจากโซเวียต ซึ่งเป็นหนึ่งสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง ยังผลให้ไม่สามารถมีมติใด ๆ ในปัญหานี้

๒. สมัชชา

ขอบเขตอำนาจของสมัชชาในประเด็นปัญหากัมพูชามีอยู่ ๒ ประการ คือ การพิจารณาลงมติในปัญหาการแทรกแซงทางทหารของเวียตนามในกัมพูชา และ การพิจารณาเพื่อรับรองรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งจะกล่าวถึงทั้งสองประการดังต่อไปนี้ คือ

๒.๑ การพิจารณาเพื่อลงมติในปัญหาการแทรกแซงทางทหารของเวียตนามในกัมพูชา

สมัชชาฯ ได้มีมติเกี่ยวกับสถานการณ์ในกัมพูชาตั้งแต่สมัยที่ ๓๔ จนถึงปัจจุบันสมัยที่ ๔๒ โดยสังเขป ผลการประชุมแต่ละสมัยได้ดังนี้ ^๕

๑) การประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยที่ ๓๔

ในระหว่างการประชุมสมัชชาสมัยที่ ๓๔ ได้มีการพิจารณาร่างข้อมติเกี่ยวกับสถานการณ์ในกัมพูชา ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) โดยได้มีการเสนอข้อมติเกี่ยวกับการแก้ไขวิกฤตการณ์ดังกล่าว ๓ ร่าง ^๖ ด้วยกัน คือ

- ร่างข้อมติของเวียตนาม เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ละเว้นการเข้าแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชา โดยอภิปรายว่า ไม่มีปัญหากัมพูชาแล้วหลังจากประชาชนกัมพูชาได้ใช้สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (Right of Self-Determination) ในการลุกขึ้นโค่นล้มรัฐบาลพล พต ที่ชั่วร้ายสำเร็จ และสถานการณ์ในกัมพูชาไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ (irreversible) การพิจารณาใด ๆ จึงถือเป็นการแทรกแซงกิจการภายใน

^๕ กรมองค์การระหว่างประเทศ, "ผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติเรื่องสถานการณ์ในกัมพูชา ตั้งแต่สมัยที่ ๓๔ - ๔๒", (มกราคม ๒๕๓๐), หน้า ๑ - ๕.

^๖ สมพงษ์ ชูมาก, ความพยายามของนานาประเทศในการแก้ไขวิกฤตการณ์กัมพูชา, หน้า ๕๓.

ของรัฐบาลกัมพูชา นอกจากนี้ยังได้ย้าถึงความทารุณโหดร้ายของรัฐบาล พอล พต ในระหว่าง
 การอ่านาจดอยู่

- ร่างข้อมติของประเทศอาเซียน เรียกร้องให้ประเทศที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง
 ในกัมพูชาให้ยุติการสู้รบ และให้ถอนทหารต่างชาติออกจากกัมพูชาโดยทันที ینگวอนรัฐบาลทั้ง
 ปวงให้ละเว้นจากการแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชา เพื่อว่าประชาชนกัมพูชามีโอกาสเลือก
 รัฐบาลของตนเอง

- ร่างข้อมติของอินเดีย เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเปิดประชุมกับลาว
 เวียดนาม และกัมพูชา เพื่อลดความตึงเครียดในอินโดจีน อย่างไรก็ตาม ینگวอนอินเดียได้ขอ
 ถอนร่างมติของตนออก

ภายหลังจากการอภิปรายอันยาวนาน ที่ประชุมมีมติให้ลงคะแนนเสียงในร่างข้อมติ
 ของกลุ่มประเทศอาเซียนเสียก่อน ในการนี้สมัชชาฯ มีมติรับรองร่างข้อมติของอาเซียนด้วย
 คะแนนเสียงสนับสนุน ๕๑ คัดค้าน ๒๑ และงดออกเสียง ๒๕ โดยเป็นข้อมติที่ ๓๔/๗๖* และ
 ที่ประชุมได้ลงมติไม่ให้บรรจุร่างข้อมติของเวียดนามเข้าวาระเพื่อพิจารณา อันทำให้ร่างข้อมติ
 ของเวียดนามตกไป

เวียดนามไม่พอใจในการออกเสียงครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน
 พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) กระทรวงต่างประเทศเวียดนามได้เชิญทูตไทยประจำเวียดนาม
 ไปรับแถลงการณ์ซึ่งแจ้งว่า เวียดนามไม่รับข้อมติดังกล่าวของสหประชาชาติ และถือว่าเป็น
 โหมฆะ **

๒) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๓๕

ในการประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๓๕ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ (ค.ศ.
 ๑๙๘๐) สมัชชาฯ ได้รับรองร่างข้อมติที่อาเซียนเสนอด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ ๕๗ คัดค้าน ๔๓

* ทุกรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ก., หน้า ๑๑๑.

** เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔.

งออกเสียง ๒๒ โดยมีประเทศต่าง ๆ ร่วมอุปถัมภ์ร่างข้อมติ ๒๕ ประเทศ (มีส่วนในการร่าง และเสนอแนะข้อคิดเห็น) ซึ่งข้อมติที่ ๓๕/๖ นอกเหนือจากยืนยันให้มีการปฏิบัติตามข้อมติที่ ๓๕/๒๒ แล้ว มีสาระสำคัญเพิ่มเติมดังนี้

- ให้มีการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับกัมพูชาในต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม และได้วางแนวทางไว้ว่าการประชุมดังกล่าวข้างต้น จะต้องดำเนินไปเพื่อบรรลุข้อตกลงในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

ก) การถอนทหารต่างชาติทั้งหมดออกจากกัมพูชาในเวลาที่กำหนด และให้มีการตรวจสอบโดยสหประชาชาติ

ข) การกำหนดมาตรการต่าง ๆ โดยสหประชาชาติ เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ โดยเคารพในพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนในกัมพูชา

ค) การกำหนดมาตรการต่าง ๆ โดยสหประชาชาติ เพื่อเป็นหลักประกันในการไม่แทรกแซงของประเทศภายนอกกิจการภายในของกัมพูชา

ง) การให้สหประชาชาติควบคุมการเลือกตั้งโดยเสรีในกัมพูชา

จ) การให้หลักประกันว่า จะไม่มีการนำกำลังทหารต่างชาติเข้าไปในกัมพูชา

- เรียกร้องว่า ในช่วงที่ยังไม่มีข้อยุติการชัดเจน ให้จัดส่งคณะผู้สังเกตการณ์สหประชาชาติมาประจำอยู่บริเวณชายแดนไทยกัมพูชา เพื่อตรวจสอบการบรรเทาทุกข์พลเรือนชาวกัมพูชา รวมทั้งจัดตั้งเขตปลอดภัยภายใต้การควบคุมดูแลของสหประชาชาติทางทิศตะวันตกของกัมพูชา พรมแดนไทย-กัมพูชา

สำหรับผลของข้อมติที่ ๓๕/๖ * นี้ มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกัมพูชาได้แก่เรื่องของ การจัดประชุมนานาชาติเกี่ยวกับกัมพูชา และในอีก ๕ เดือนต่อมาได้มีการประชุมดังกล่าวขึ้น

การประชุมนานาชาติ (International Conference on Kampuchea-ICK)

* คุรยละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ข., หน้า ๑๑๕.

ถึงกล่าวมีขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) ณ ที่ทำการสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก อันเป็นการอนุมัติของสมัชชาที่ ๓๕/๖ มีประเทศเข้าร่วมการประชุมตามคำเชิญของเลขาธิการสหประชาชาติถึง ๓๕ ประเทศ และเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ ๑๔ ประเทศ นอกจากนี้มีองค์การระหว่างประเทศ ๑ องค์การ คือ อี.อี.ซี. เข้าร่วมด้วย โดยมีนายวิลลิบาลด์ พาร์ท (Willibald Pahr) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศออสเตรีย เป็นประธานในการประชุม สำหรับฝ่ายเวียดนามและประเทศสังคมนิยมอื่นๆ ไม่ยอมเข้าร่วมประชุม โดยอ้างว่าไม่มีปัญหาแกมพูชาอีกแล้ว ทั้งนี้ทางกลุ่มประเทศอินโดจีนต่อต้านการประชุมครั้งนั้นมาก และพยายามเสนอให้มีการประชุมในระดับภูมิภาค เพื่อคัดค้านการประชุมนี้อีกด้วย ๑๒

การประชุมครั้งนี้ที่ประชุมได้ตกลงประกาศปฏิญญาค่ายกัมพูชา (ICK-Declaration on Kampuchea)* ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากัมพูชา ดังปรากฏอยู่ในปฏิญญาข้อ ๑๐, ๑๑ และ ๑๒ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ข้อ ๑๐ เพื่อบรรลุถึงการแก้ไขปัญหากัมพูชา การเมืองอย่างสมบูรณ์ในกัมพูชา ที่ประชุมเรียกร้องให้มีการเจรจาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ตกลงเกี่ยวกับการหยุดยิง โดยทุกฝ่ายที่ขัดแย้งกันในกัมพูชา และการถอนทหารต่างชาติทั้งหมดออกจากกัมพูชาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายใต้การควบคุมดูแลและตรวจสอบของกองกำลังรักษาสันติภาพ หรือคณะผู้สังเกตการณ์ของสหประชาชาติ

๒. การดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่า กลุ่มตึกอ่าวขามกัมพูชาทั้งหมด จะไม่สามารถชักชวนการเลือกตั้งโดยเสรี หรือข่มขู่บังคับประชาชนในการเลือกตั้งได้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องให้เป็นที่แน่ใจด้วยว่า กลุ่มตึกอ่าวขาม เหล่านั้นจะเคารพต่อผลการเลือกตั้งอย่างเสรี

๓. มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการรักษากฎหมายและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในกัมพูชา และสำหรับการเลือกตั้งอย่างเสรีหลังจากที่กองกำลังต่างชาติทั้งหมดถอนจาก

* ๑๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗.

* คุรยละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ค., หน้า ๑๒๑.

กัมพูชา และก่อนการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากการเลือกตั้งอย่างเสรี

๔. การจัดตั้งการเลือกตั้งอย่างเสรีภายใต้การควบคุมของสหประชาชาติจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนกัมพูชาสามารถใช้สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ในการที่จะเลือกรัฐบาลของตนตามที่ปรารถนา และชาวกัมพูชาทั้งหมดมีสิทธิที่จะร่วมในการเลือกตั้งด้วย

ข้อ ๑๑ ที่ประชุมเห็นว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งที่กัมพูชาจะต้องเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และรัฐบาลในอนาคตของกัมพูชาจะต้องประกาศให้ทราบทั่วกันว่ากัมพูชาจะไม่เป็นภัยคุกคาม หรือถูกใช้เป็นแหล่งคุกคามอหิปปโตยและบูรณาภาพแห่งดินแดนของรัฐต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งรัฐที่มีเส้นเขตแดนติดต่อกับกัมพูชา

ข้อ ๑๒ ที่ประชุมเห็นว่า สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือประเทศที่เป็นสมาชิกถาวรทั้ง ๕ ของคณะมนตรีความมั่นคงจะต้องตกลงกันว่า

๑. จะเคารพอหิปปโตยและบูรณาภาพแห่งดินแดนกัมพูชา ตลอดจนสภาพความเป็นกลาง และการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของกัมพูชา

๒. ยอมรับว่าเขตแดนของกัมพูชาจะถูกละเมิดไม่ได้

๓. จะไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกัมพูชา

๔. จะไม่ชักนำให้กัมพูชาเป็นพันธมิตรทางทหาร หรือทำความตกลงใด ๆ ที่ขัดกับการที่กัมพูชาจะรักษาสภาพความเป็นกลางและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของตน

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการ เฉพาะกิจ (ICK-Ad Hoc

Committee) ซึ่งเดิมมีสมาชิกประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย ศรีลังกา ญี่ปุ่น ในจีเรีย เวเนซุเอลา ชูชาน^{๓๓} ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ (ค.ศ. ๑๙๘๒) ได้เพิ่มสมาชิกอีก ๓ ประเทศ คือ เนปาล เปรู และเบลเยียม เพื่อดำเนินการใด ๆ ที่เหมาะสม ในการแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหาก็มีรูปราชการการเมือง คณะกรรมการดังกล่าวมี นาย Massamba Sarre เอกอัครราชทูต เวเนซุเอลา ประจำสหประชาชาติ เป็นประธาน ซึ่งนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) จนถึงเดือนกันยายน ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ (ค.ศ. ๑๙๘๗) ได้มีการประชุมรวมทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง คณะกรรมการฯ ได้เดินทางไปเยี่ยมประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก^{๓๔} เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาและสถานการณ์ความขัดแย้งในกัมพูชา ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแสวงหาทางแก้ไขปัญหาทางการเมือง แล้วจัดทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาฯ ในแต่ละปี ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจของประชาคมโลก ต่อการคงอยู่ของปัญหาก็มีรูปราชการ และเข้าร่วมแสวงหาทางแก้ไขข้อยุติทางการเมืองในปัญหาดังกล่าว

๓) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๓๒

ได้พิจารณารับรองร่างข้อมติของอาเซียนเป็นข้อมติที่ ๓๒/๕ ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๐๐ คัดค้าน ๒๕ งดออกเสียง ๑๘ และไม่ร่วมในการลงคะแนนเสียง ๑๒ โดยมีประเทศร่วมอุปถัมภ์ข้อมติ ๓๕ ประเทศ สำคัญที่เพิ่มขึ้น คือ

- ย้ำถึงความเชื่อมั่นว่า การถอนกำลังต่างชาติทั้งหมดออกจากกัมพูชา^{๓๕} และสร้างไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งดินแดน ยอมรับสิทธิของชาวกัมพูชาที่จะกำหนดเจตจำนงของตนเอง การไม่เข้าแทรกแซงและยุ่งเกี่ยวภายในของกัมพูชาจากภายนอกประเทศ เพื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการยุติปัญหาก็มีรูปราชการที่ยุติธรรมและถาวร

- เห็นชอบต่อรายงานการประชุม ICK และรับรองปฏิญญาว่าด้วยกัมพูชา เพื่อยุติปัญหาทางการเมืองของกัมพูชา และจัดตั้ง ICK Ad Hoc Committee
- เร่งเร้าให้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้ความพยายามอีกครั้ง เพื่อจัดตั้งเขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

^{๓๓} กรมองค์การระหว่างประเทศ, "ผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติเรื่องสถานการณ์ในกัมพูชา ตั้งแต่สมัยที่ ๓๔-๔๒" หน้า ๓.

๔) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๓๓

ไค้พิจารณาการรับรองร่างข้อมติของอาเซียนเป็นข้อมติที่ ๓๓/๖ ในวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ (ค.ศ. ๑๙๘๒) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๐๓ คัดค้าน ๒๕ งกเว้นออกเสียง ๒๐ และไม่ร่วมลงคะแนนเสียง ๕ โดยมีประเทศร่วมอุปถัมภ์ ๔๔ ประเทศ สาระสำคัญดังนี้

- รับทราบถึงความคลี่คลายของสถานการณ์ ซึ่งมีการรวมตัวกันโดยมีเจ้าสีหนุ ในฐานะประธานาธิบดีกัมพูชาประชาธิปไตย

- ย้ำว่า การถอนกำลังทหารต่างชาติทั้งหมดออกจากกัมพูชา การฟื้นฟูและรักษาเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิของชาวกัมพูชาที่จะกำหนดโชคชะตาของตนเอง และพันธะของรัฐทั้งหลายที่จะไม่แทรกแซงกิจการภายในกัมพูชา เป็นส่วนประกอบสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่ยุติธรรมและยั่งยืน

- รับทราบรายงานของคณะกรรมการ เฉพาะกิจของที่ประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยปัญหา กัมพูชา (ICK Ad Hoc Committee) และขอให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

- ยืนยันถึงการตัดสินใจที่จะให้มีการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยปัญหา กัมพูชา อีกในเวลาอันสมควร และขอให้รัฐทุกรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุมดังกล่าวที่จะมีขึ้นในอนาคต

๕) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๓๔

ไค้พิจารณาการรับรองร่างข้อมติของอาเซียนเป็นข้อมติที่ ๓๔/๓ ในวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ (ค.ศ. ๑๙๘๓) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๐๕ (ต่อมาประเทศเซนต์วินเซนต์แอนท์เกรนาดีนส์ ซึ่งร่วมอุปถัมภ์ด้วย แต่ถอนลงคะแนนเสียงไม่อยู่ในที่ประชุม ไค้แจ้งความจำนงขอลงคะแนนเสียงสนับสนุน) จึงรวมเป็น ๑๐๖ คัดค้าน ๒๓ งกเว้นออกเสียง ๑๕ และไม่ร่วมในการลงคะแนนเสียง ๑๐ โดยมีประเทศร่วมอุปถัมภ์ ๕๑ ประเทศ สาระสำคัญของข้อมติคล้ายคลึงกับสมัยที่ ๓๓ ประเด็นที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้น คือ

- กล่าวถึงบทบาทที่เพิ่มขึ้นของรัฐบาลสมัชชาประชาธิปไตย ภายใต้การนำของเจ้าสีหนุ

- แสดงความกังวลต่อการตั้งกองกำลังต่างชาติในกัมพูชาประชาธิปไตย-กัมพูชา

และการโจมตีต่อพลเรือนในกัมพูชา อันเป็นการละเมิดต่อหลักมนุษยธรรม

- เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคดำเนินการความพยายามครั้งใหม่ในการสถาปนา
เขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอาจบรรลุข้อยุติทาง
การเมืองที่สมบูรณ์ในปัญหากัมพูชา

๖) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๓๕

ไต่พิจารณารับรองร่างข้อมติของอาเซียน เป็นข้อมติที่ ๓๕/๕ ในวันที่ ๓๐
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ (ค.ศ. ๑๙๘๐) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๑๐ คัดค้าน ๒๒ งออกเสียง
๑๘ และไม่ร่วมลงคะแนนเสียง ๘ โดยมีประเทศผู้ร่วมอุปถัมภ์ร่างข้อมติ ๕๕ ประเทศ สาระ
สำคัญของข้อมติ—เช่นเกี่ยวกับสมัยที่ ๓๔

๗) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๔๐

ไต่พิจารณารับรองร่างข้อมติของอาเซียน เป็นข้อมติที่ ๔๐/๓ ในวันที่ ๓ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๒๘ (ค.ศ. ๑๙๘๕) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๑๔ คัดค้าน ๒๑ งออกเสียง ๑๖ และ
ไม่เข้าร่วมลงคะแนนเสียง ๓ โดยมีประเทศผู้ร่วมอุปถัมภ์ร่างข้อมติ ๕๕ ประเทศ สาระสำคัญของ
ข้อมติเช่นเกี่ยวกับสมัยที่ ๓๕

๘) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๔๑

ไต่พิจารณารับรองร่างข้อมติของอาเซียน เป็นข้อมติที่ ๔๑/๖ ในวันที่ ๒๑
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ (ค.ศ. ๑๙๘๖) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๑๕ คัดค้าน ๒๑ งออกเสียง
๑๓ และไม่ร่วมลงคะแนนเสียง ๑๐ สาระสำคัญของข้อมติเช่นเกี่ยวกับสมัยที่ ๔๐

๙) การประชุมสมัชชาฯ สมัยที่ ๔๒

ไต่พิจารณารับรองร่างข้อมติของอาเซียน เป็นข้อมติที่ ๔๒/๓ * ในวันที่ ๑๕
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ (ค.ศ. ๑๙๘๗) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๑๑๓ คัดค้าน ๒๑ งออกเสียง
๑๖ และไม่ร่วมลงคะแนนเสียง ๔ สาระสำคัญของข้อมติเช่นเกี่ยวกับสมัยที่ ๔๑ ข้อมติที่ ๔๒/๓

* ทุกรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ง., หน้า ๗๒๗.

นับเป็นข้อดีในปลายสุดของสหประชาชาติที่ยังคงมีการพิจารณาถึงสถานการณ์ในกัมพูชาต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน

๒.๒ การรับรองที่หนึ่งของรัฐบาลสมัชชาประชาชาติไทย

คงได้กล่าวไว้ในบทก่อนแล้วว่า นอกเหนือไปจากการพิจารณาถึงปัญหาและสถานการณ์ความขัดแย้งที่จะได้นำมาสู่การอภิปราย และจัดทำคำแนะนำตามแต่ละกรณีไปนั้น สมัชชาฯ ยังมีบทบาทในการพิจารณาถึงความชอบธรรมของรัฐบาล หรือผู้แทนประเทศที่จะเข้าร่วมประชุมอีกด้วย และโดยหลักการแล้วสหประชาชาติจะรับรองรัฐบาลที่ชอบธรรมเพียงรัฐบาลเดียวของรัฐต่าง ๆ และสำหรับในกรณีกัมพูชานั้น หลังจากระบอบเอง สัมริน ภายใต้การให้การสนับสนุนของเวียตนามเข้ายึดครองพมเปญ ในวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) และได้บริหารประเทศต่อมานั้น ระบอบดังกล่าวก็ยังได้รับการรับรองจากประเทศต่าง ๆ ประมาณ ๓๐ ประเทศ^{๑๕} ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นประเทศค่ายสังคมนิยมกลุ่มโซเวียต ในขณะเดียวกัน อาเซียนและมิตรประเทศก็ประกาศยืนยันว่ารัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยของ พอล พต ซึ่งยังคงมีอำนาจในบางพื้นที่ และเป็นสมาชิกสหประชาชาตินั้น ยังเป็นรัฐบาลที่ชอบธรรม

ดังนั้น จึงเกิดปัญหาการมีรัฐบาลกัมพูชา ๒ รัฐบาลขึ้น และรัฐบาลใดจะเป็นรัฐบาลที่ได้เข้าร่วมในการประชุม และเป็นสมาชิกสหประชาชาติ หรือมีที่นั่งในสหประชาชาตินั้น เรื่องนี้เป็นอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาของสมัชชาฯ โดยสมัชชาฯ จะตั้งคณะกรรมการที่เรียกว่า คณะกรรมการสำนัตราตั้ง (Credential Committee) เป็นผู้พิจารณา

ในการพิจารณาของสมัชชาฯ จะมี ๒ ขั้นตอน คือ^{๑๖}

- ๑. การพิจารณาในชั้นคณะกรรมการสำนัตราตั้ง ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาสำนัตราตั้งของ

^{๑๕} สมพงษ์ ชูมาก, ความพยายามของนานาชาติในการแก้ไขวิกฤตการณ์กัมพูชา, หน้า ๓๓๖.

^{๑๖} United Nations, Rules of Procedure of the General Assembly, (New York : United Nations Publications, 1982) p.6.

ผู้แทนประเทศต่าง ๆ แล้วรายงานเสนอให้สมัชชา พิจารณารับรอง คณะกรรมการนี้แต่งตั้งโดยสมัชชา ตามคำแนะนำของประธานสมัชชา มีสมาชิก ๘ ประเทศ

๒. การพิจารณาในสมัชชา จากนั้นคณะกรรมการ ก็เสนอรายงานต่อสมัชชา ซึ่งสมัชชา ก็จะมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และจะมีการพิจารณารับรอง ซึ่งจะต้องผ่านการรับรองด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบสองในสามของสมาชิกสมัชชา ที่เข้าร่วมประชุม และลงคะแนน

จากผลการลงคะแนนในเรื่องดังกล่าว นับตั้งแต่การประชุมสมัชชา สมัยที่ ๓๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ถึงสมัยที่ ๓๗ ใน พ.ศ. ๒๕๒๕ (ค.ศ. ๑๙๘๒) สรุปได้ดังนี้

พ.ศ. (ค.ศ.)	เห็นชอบ	คัดค้าน
๒๕๒๒ (๑๙๗๙)	๗๑	๓๕
๒๕๒๓ (๑๙๘๐)	๗๔	๓๕
๒๕๒๔ (๑๙๘๑)	๗๗	๓๗
๒๕๒๕ (๑๙๘๒)	๘๐	๒๖ ๑๗

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสถานะของรัฐบาลสมัชชาประชาชาติไทย หรือ ฝ่าย พลต (ซึ่งต่อมาได้มีการรวมกลุ่มกับพวกราชประชาชาติไทย เพื่อต่อต้านระบอบ เอง สัมริน โดยจัดตั้งเป็นรัฐบาลสมัชชาประชาชาติไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จะได้กล่าวรายละเอียดต่อไปข้างหน้า) ได้รับความรับรองเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ยิ่งกว่านั้นตั้งแต่สมัยประชุมที่ ๓๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๘๒) เป็นต้นไป ฝ่ายเวียงคานามีได้อภิปรายคัดค้านรายงานของคณะกรรมการ สำนักร่างตั้ง ที่ประชุมจึงมีมติเห็นชอบรายงานซึ่งรับรองรัฐบาลสมัชชาประชาชาติไทย โดยไม่มีการลงคะแนนเสียงตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

๓. เลขาธิการสหประชาชาติ

เลขาธิการฯ เริ่มมีบทบาทในปัญหาภูมิพหุชาติเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙)

^{๑๗} วิทยาลัยการพัฒนศึกษา, สถาบันเอเชียศึกษา, โครงการอินโดจีนศึกษา, ไทยกับปัญหาภูมิพหุชาติ, หน้า ๑๐๘.

โดยนายเคิร์ต วิลค์โฮล์ม เลขาธิการสหประชาชาติในขณะนั้น ได้ออกแถลงการณ์แสดงความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ในอินโดจีน และเรียกร้องให้ยุติการพิพาททางแก๊สพิษโดยสันติวิธี นอกจากนี้ยังได้เดินทางเยือนประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อเดือนสิงหาคมในปีต่อมา และหลังจากที่นายเปเรซ เกอ เควยาร์ เลขาธิการคนปัจจุบันรับตำแหน่งสืบทอดจากนายวิลค์โฮล์มก็ได้เดินทางเยือนประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑)

นายวิลค์โฮล์ม ซึ่งได้เดินทางเยือนเวียดนาม ไทย และสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ ๒ - ๕ สิงหาคม โดยได้พบปะหารือกับบรรดาผู้นำของประเทศทั้งสามนั้นก็ได้รับทั้งทัศนะข้อคิดเห็นของแต่ละฝ่าย โดยในระหว่างการเยือนเวียดนามฝ่ายเวียดนามได้เรียกร้องให้เลขาธิการสหประชาชาติทำหน้าที่เป็นผู้ติดต่อให้มีการเจรจาลดความตึงเครียดกับจีน แต่ทางฝ่ายจีนได้คัดค้านโดยยืนยันว่า จะเจรจารับความสัมพันธ์กับเวียดนาม ก็ต่อเมื่อเวียดนามถอนทหารทั้งหมดออกจากกัมพูชาก่อน^{๑๔}

นายเควยาร์ ซึ่งได้เข้ารับตำแหน่งสืบทอดจากนายวิลค์โฮล์มเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) นั้น ได้เดินทางมาเยือนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ (ค.ศ. ๑๙๘๑) โดยเยือนประเทศต่าง ๆ ๖ ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ทั้งนี้ได้แถลงจุดประสงค์ในการเยือนว่า

"เดินทางเยือนในฐานะบุคคลแห่งสันติภาพ เพื่อประเมินสถานการณ์และพิจารณาหาหนทางที่จะแก๊สพิษหาคัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจะไม่นำวิธีการแก๊สพิษมาให้ประเทศคู่กรณีไปดำเนินการ เพราะไม่ใช่บทบาทของตน"^{๑๕}

นายเควยาร์เยือนประเทศไทยระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ มกราคม ฝ่ายไทยแจ้งทำให้เลขาธิการทราบว่า ไม่สามารถยอมรับการยึดครองกัมพูชาโดยกองทัพเวียดนามได้ และ

^{๑๔} UN Chronicle 8, (September-October 1980) p. 35.

^{๑๕} The Nation Reviews, (25 January 1985) : 3.

เชื่อว่าหนทางเดียวในการแก้ไขปัญหาคังกล่าวต้องเป็นไปตามแนวทางในข้อมติสหประชาชาติ^{๒๐} หลังจากเสร็จสิ้นการเยือนไทย เลขาธิการฯ ได้เดินทางเยือนเวียดนาม ซึ่งได้มีการสนทนากับผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของเวียดนามอย่างกว้างขวาง และหลังจากเสร็จสิ้นการเยือนเวียดนามแล้ว คณะของเลขาธิการฯ ได้กลับมาแวะไทยเพื่อบรรยายสรุปเกี่ยวกับผลการเยือนคังกล่าว ก่อนออกเดินทางไปสิงคโปร์ อย่างไรก็ตาม ในการแถลงข่าวที่สิงคโปร์อันเป็นประเทศสุดท้ายในการเยือนภูมิภาคนี้ เลขาธิการฯ ได้ยอมรับว่าไม่สามารถหาข้อเสนอดีที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคังกล่าวได้โดยการเจรจาสันติภาพยังไม่สามารถกระทำได้ในขณะนี้ เนื่องจากจุดยืนที่แตกต่างกันระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้ง พร้อมทั้งเปิดเผยว่าอุปสรรคสำคัญคือการยื่นกรณจากฝ่ายเวียดนามที่จะไม่ยอมเข้าร่วมในการเจรจากับฝ่ายกัมพูชาของ พอล พท^{๒๑}

โดยสรุป ทั้งหมดนี้เป็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาคังกล่าวในกรอบขององค์การสหประชาชาติ โดยใช้อำนาจตามขอบข่ายเท่าที่มีอยู่ ซึ่งแม้ว่าผลที่ได้รับจะยังไม่เป็นที่พึงพอใจในด้านการชงการชงคังปัญหาให้หมดสิ้นไปนั้น แต่อย่างไรก็ตาม จากความพยายามคังกล่าวนับได้ว่ามีส่วนสำคัญในการกระตุ้นความเคลื่อนไหวและความสนใจของประชาคมโลกต่อปัญหาคังกล่าว แนวทางแก้ไขปัญหาคังกล่าวตามข้อมติของสหประชาชาตินั้น ก็ได้มีประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียต่อปัญหาคังกล่าว นำเอาแนวทางตามข้อมติไปดัดแปลงเสนอหาหนทางในการแก้ไขปัญหาคังกล่าว โดยเป็นการใช้ความพยายามภายนอกกรอบของสหประชาชาติ ซึ่งจะได้อธิบายในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๒๐} Bangkok Post, (28 January 1985) : 3

^{๒๑} The Nation Reviews, (9 February 1985) : 3